Työehdot-osasto/Lehto

12.10.2022

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 19.10.2022

HE 148/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

LA 42/2020 vp laiksi yhdenvertaisuuslain 15 §:n muuttamisesta

Kannatamme sekä hallituksen esitystä että lakialoitetta. Hallituksen esitys laajentaisi ja tehostaisi toteutuessaan valvontamahdollisuuksia. Työnantajan yhdenvertaisuusvelvoitteet täsmentyisivät ja vammaisen ihmisen oikeus kohtuullisiin mukautuksiin paranisi. Lakialoitteen hyväksyminen konkretisoisi vammaisuuden käsitettä.

Hallituksen esityksessä on varsin kattavasti selostettu nykytilannetta ja arvioitu muutostarpeita. Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivallan laajentaminen työelämään edistäisi syrjintään puuttumista ja sen ehkäisemistä. Toimivallan laajentaminen parantaisi myös syrjinnän uhrin asemaa, kun uhri voisi ottaa yhteyttä useampaan eri viranomaiseen.

Hallituksen esityksessä on avoimesti käsitelty rinnakkaiseen toimivaltaan liittyviä ongelmia sekä todettu työsuojeluviranomaisen ja yhdenvertaisuusvaltuutetun yhteistyön tarpeellisuus. Yhdymme näihin arvioihin. Rinnakkainen toimivalta ei ole mitenkään poikkeuksellista Suomen lainsäädännössä. Läheisenä esimerkkinä on hallituksen esityksessäkin mainittu yksityisyyden suojasta työelämässä annettu laki, jota työsuojeluviranomainen valvoo yhdessä tietosuojavaltuutetun kanssa. Rinnakkainen toimivalta ei tietojemme mukaan ole tietosuoja-asioissa tuottanut ongelmia. Ei ole mitään syytä epäillä, että rinnakkainen toimivalta aiheuttaisi ongelmia yhdenvertaisuuslain valvomisessa. Hallituksen esityksessä on pohdittu myös erilaisesta toimivallasta mahdollisesti aiheutuvia ongelmia. Nämäkään tilanteet eivät ole mitenkään poikkeuksellisia. Esimerkiksi tasa-arvovaltuutetulla ei ole toimivaltaa tulkita työlainsäädäntöä. Tästäkään ei ole aiheutunut mitään sovittamattomia ongelmia. Tasa-arvovaltuutettu arvioi tilannetta oman toimivaltansa rajoissa. Työsuojeluviranomainen voi selvittää työlainsäädäntöä koskevan kysymyksen esikysymyksenä tai erillisenä kysymyksenä.

Hallituksen esityksessä on arvioitu hyvin niitä puutteita, joita työelämän yhdenvertaisuuden toteutumiseen vielä jää. Uudistus jää nyt puolitiehen. Lainsäädäntöä ja uhrin asemaa on edelleenkin parannettava. Hallituksen

esityksessä on muun muassa todettu, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslautakunnan toimivallan laajentamista työelämään on selvitettävä. Yhdymme tähän näkemykseen. Tuomioistuimet ovat ruuhkautuneet ja oikeudenkäynti kallista. Tarvitaan matalan kynnyksen oikeussuojakeinoja. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaa on laajennettava työelämään. Lisäksi lautakunnan on voitava määrätä hyvitystä. Jatkossa on syytä arvioida laajasti myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista työelämässä sekä valtuutettujen toimivaltoja, jotta syrjintään puuttuminen ja sen ehkäiseminen olisi mahdollisimman tehokasta.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivallasta annetun lain muutosesityksessä on käytetty muotoa työ- tai virkaehtosopimus. Yleensä lainsäädännössä ja työtuomioistuimen oikeuskäytännössä puhutaan työ- ja virkaehtosopimuksesta.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot

lakimies Anu-Tuija Lehto
anu-tuija.lehto@sak.fi
puh. 040 778 1080